Број 31. У Новом Саду у петак 10. (23.) фебруара 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново?

У Сарајеву демонстрације!

Када сам прочитао први кратак брзојав о томе, дође ми у памет: — Па наравно; имају и рашта! Но касније видим, да сам се преварио! Не демонстрирају у Сарајеву због својих мука и невоља, него због незаконитости у Хрватској и Славонији и против бана Цувја.

Све једно! Та ко данас не демонстрира и, због чега све не демонстрирамо! У Сарајеву су демонстрирали ђаци средњих школа. Па је природно, да у тим годинама јаче осећају туђ бол, него свој. Страшније изгледа оно што је даље, од онога што је ближе.

Доста то, ишла деца улицом и викала: Доле Цувај! Живела Хрватска! Доле варвари! — Ја волим демонстрације и учествовао сам и сам у демонстрацијама. Нарочито у ђачким демонстрацијама. Кад се човек испева и извиче, некако му лакше. Још ако га одведу после тога мало на полицију, зар може бити веће славе?!

У другим земљама знају то, па не дирају ђаке кад демонстратарају, нарочито ако су то средњошколци. Ништа те малише већма не једи, него кад се власт гради невешта, па неће ни једног јединог да зове на полицију. Онда сутра дан почињу професори у школи да испитују, ко је први почео ону дреку по улици, и укоре неколицину.

У Сарајеву је полиција направила од најневиније ђачке демонстрације читаву буну. А она сарајевска деца била су толико мирна и чедна, да нису разбила ни један прозор. Молим вас, ква је то демонстрација? Искупи се више стотина ђака, да даде одушке своме болу, срдби и огорчењу, па не само што никоме не разбије главу, него не разбије ни прозор?!

Није то била ђачка демонстрација. Кад сам се во времја оно придружио једној бечкој демонстрацији, онда сам само ја разбио најмање 20 прозора на згради министарства. Него је оно била демонстрација полиције и војске. Полиција уграбила прву прилику да демонструје, како је она велика сила и уме и да погази коњима, па и да убије. А после су довели и војску, да покажу каква је и она сила. Оно је била у ствари демонстрација полиције, зато су сироти ђаци и прошли онако рђаво.

* * *

Сарајевски „*Земан*“, лист уједињене мусломанске организације, пише о поменутој демонстрацији и ово:

„На бајесном и уплашеном од силног свијета коњу лети полицај с леворвером у руци и гази дјецу од 10 година и жене од 80. Војска с натакнутим бајонетима по 12 момака у једном реду од дувара до дувара иде и гази свијет. Само су још топови са сарајевских тврђава фалили Ко је био у недјељу у вечер у Сарајеву, мислио би, Бог зна да се је нешто догодило, мислио би, да смо устали да истјерамо Швабу из Босне, таке су се мјере подузеле. Поштитав дан стоји војска у пуној приправности у дворишту Фрање Јосипа касарне и чека заповиједи, да крене. Кавалерија с голим сабљама у рукама јаше градом, борија свира и све би рекао, да је Хаџи Лојин ваКат, да су нас дошли, да поново освоје.

Један одличан муслимански ђак бори се са душом у сарајевској болници, кугла му је кроз мозак пролетила ради једне најобичније ситнице, ради једне мале и обичне демонстрације, коју сваки ђак па макар био син и полициског чиновника, у свом животу десет пута учинио. Осим овога одличног муслиманског ђака леже у земаљској болници још неколико рањеника, што су их помахнитали полицаји с коњима погазили.

У сарајевској полицаји било је затворено око 20 особа, шта више и угледних грађана сарајевских, међу њима и доктора права.

Кад се ове мјере, што их је сарајевска полиција подузела погледају, мислио би човјек, бог зна, шта се у нас у Сарајеву догађа, јер би ове мјере биле довољне, и да је фактична буна читавог грађанства“.

Као што се види, сарајевска полиција је надувала једну ситницу, толико надувала, да ће о њој расправљати читав свет. Ђаци ће тек од сад градити демонстрације, а канда ће и старији. Старије ништа тако не боли, но кад им дирате децу. И од сад ће старији без сумње казати: Ваљда смо и ми ту! Ако треба што демонстровати, то је у првом реду наша ствар, нећемо ваљда чекати, да деца почну.

А у Сарајеву се показало, да је полиција она снага, која зло жели, а добро ствара. Она хоће да угушује сваки слободоумнији покрет, а тиме на крају служи слободи. Јер треба и мора да дође: притисвуто јаче па да на више скаче.

* * *

Јуче сам у једном друштву дуго разговарао о томе, шта је управо био узрок, да полиција онако налети и повуче за собом и војску.

Да ли што су ђаци певали песму: „Хеј Словени јоште живи дух наших дедова“? Но што да то кога боли, па ма то био и Шваба? Коме ми Словени што сметамо, или смо му сметали?! Коме то шкоди, ако се бар мало у песми пројуначимо?! Неће бити то узрок.

Или су се расрдиле високо славне босанске власти, што су ђаци викали по Сарајеву: Живила Хрватска!? Неће бити ни то. То им је свакојако било мило. Само није смело бити увијено у демонстрацију. Јер је сигурно изашла наредба: У Босни и Херцеговини не сме да се чује ни крик. Не сме се трпети ни најмања демонстрација.

И онда, ван тога је тамошње власти сигурно највише заболео онај узвик: Варвари! Зар ми, који смо дошли да цивилизирамо Босну и Херцеговину, варвари?! Ту смо били погођени у живац, и после доиста показали да смо варвари. Јер да нисмо били варвари, управо да управа није варварска, ова би послала преобучену полицију међу демонстранте, да помогну викати: Доле безакоња у Хрватској и Славонији! А сутрадан би метли у све новине: — Код нас у Босни и Херцеговини тече мед и млеко. Наши ђаци и грађани не могу и немају повода ни на шта да се туже, што се дешава у Босни и Херцеговини, њих једино још боли, што баш у Хрватској и Славонији не иде све онако, како би они хтели...

Тако би радили прави цивилизатори и культуртрегери. Али онако, како су радили, могли су радити само варвари.

Политички преглед.

— Бела Бврабаш је изјавио, да ће иступити из Кошутове странке, ако она закључи, да обустави борбу, јер он хоће да учествује у борби против владиних предлога. Уједно је изјавио, да је присталица општег бирачког права. Његово је уверење, да влада неће постићи успех ни у том случају, ако би Кошутова странка коначно решила, да прекине борбу. Остала опозиција довољно је јака, да расправу о предловима за повећање војске отегне у недоглед.

— Краљевска курија одбила је петицију, коју су владиновци предали против избора Лауша Холова за посланика у Фелеђхази. Курија је изрекла, да тужба није ничим основана, а пошто је утврдила, да су се многи лажно заклели, позвала је министра правде, да нареди казнени прогон лажних сведока. „Мађарорсаг“ тврди, да је ова петиција предата по наредби државног секретара Јесеновог и да је из владине страначке касе плаћен трошак. Установљено је и то, да су неки сведоци добили новаца за лажну сведоџбу. Свашта у доба куеновштине.

— Кинеска је постала република, али се уједно и распада Монголија се оцепила, а нов монголски цар прети, да ће Кинеској објавити рат, ако за три дана не призна независност Монголије. Републиканско изасланство дошло је у Пекинг, да председника Јуаншикаја допрати у Нанкинг. За потпредседника републике биће изабрат генерал Лијуанханг, а не Сињачен, револуционарни вођа.

— При расправи о хелмској губернији у руској думи протестовали су Пољаци, што се та губернија цепа од краљевине Пољске. На то је руски посланик Туришкијевић довикнуо: Никада се више неће успоставити пољска краљевина!

Народни збор у Куману.

У име свих Срба сазивача издао је Бошко Трифуњагић позив на српски народни радикални збор, који ће се одржати *у општинској гостионици куманској у недељу, 12. (25.) фебруара о. г. у 11 сати пре подне*. Дневни је ред: 1. Српска православна народна црквена автономија. 2. Заузимање становишта против синодске уредбе. За овај је збор врло велико интересовање, па ће бити врло добро посећен.

Опет један подрепашки фалсификат.

Познато је, да подрепаши не бирају средства, и ма како она прљава била, они их употребљавају за своје гадне страначке цели. Они су свугде једнаки, па им је и работа слична.

Још се живо сећамо на оно што се десило у Новом Саду. Ту су завели магистрат да им потврди оно што није истина.

Сада се ево нешто слично десило и у Темишвару. У темишварско градској српској црквеној општини био је у листи бирача уведен познати владикин кортеш, Павле Бркић. Када се пак овај преселио у Мехалу, и када се о томе месни црквени одбор темишварско-градске црквене општине на темељу званичних података уверио, он је поменутог Бркића, пошто је иселењем престао бити чланом градске општине, из листе бирача брисао.

Са овим решењем није се хтео задовољити Павле Бркић. Он као владикин оберкортеш мисли, да се може ставити над законом, па је против реченог решења месног црквеног одбора поднео уток на епарх. административни одбор. Но овај уток требало је ма чиме поткрепити, да се виша власт заведе и о томе увери, да Павле Бркић још и сад на територији градске општине станује, те да се он не може из листе бирача ове општине брисати.

Позвао је дакле у помоћ свога кума неког Милана Сибинца, званичника овдашњег крал. судбеног стола, који му истави неку „потврду“, у којој поменути Милан Сибинац својом „*поштеном речи*“ потврђује, да му је кум Павле Бркић *до 1-ог новембра 1911. год.* код њега на територији градске црквене општине становао, те Павле Бркић прикључи ту „потврду“ своме утоку. Но нашао се један истинко, који тој „потврди“ није хтео да верује, па се молбено обратио на темишварски магистрат, да овај ствар испита и установи шта је истина.

Темишварски магистрат је ствар испитао и на темељу званичних пода-

така установио, да Павле Бркић почев од 1-вог маја 1911. год. у Ференцвароши (Мехали) па и данас непрестано ван територије градске црквоопштине стално станује, дакле није могао као што речена Сибинчева „потврда“ лажно каже, до 1-вог новембра 1911. г. на територији градске црквоопштине становати.

Ова званична сведоџба магистрата темишварског такође је прикључена списима, који се односе на уток Павла Бркића. Сад како ће ту ствар епарх. адм. одбор решити, то не знамо. Могуће је, да ће и ту, пошто се тиче казне једног владикиног обер кортеша, какву смицалицу учинити.

С тога Истинко не уздајући се у то, да ће наш епарх. адм. одбор праведно решење донети, поднео је против Милана Сибинца и Павла Бркића кривичну пријаву због кривотворења приватне исправе, па сад кривични суд има да испита и да реши, да ли је „потврда“ Милана Сибинца лажна или су податци темишварског магистрата нетачни. Ово последње не може се претпоставити, јер подрепаши, хвала Богу, још немају код темишварског магистрата толико уплива, да им се њихове лажи потврђују.

Из свега што смо овде навели може се наш свет уверити: *да подрепаши тек онда највећма лажу, кад на поштену реч уверавају да истину кажу.*

У Темишвару 7/20. фебр. 1912. г.

Истинко.

Гопчевићи и црногорски престо.

„Српски Гласник“, што излази у Санфранциску (Америка), бележи, да је некакав Божо Гопчевић пред дописником једног американског листа изјавио, да Гопчевићи имају право на црногорски престо. Да би се што више допао американском дописнику, Божо Гопчевић обукао се у богато црногорско одело, причао му о св. Сави и да Гопчевићи воде порекло од самог цара Душана. Божи Гопчевићу, као најстаријем члану те породице, припада право на црногорски престо. Своје причање завршио је овако: „Нико не може оспорити, да ја, Божо, из дома Гопчевића, нијесам законити краљ Црне Горе. Да ли ће се мој захтјев икада испунити, остаје да се види, а моје је право ту“. Тај лист је донео и слику Божину, а и лик св. Саве, који много личи на Божу. После тога су Божо и Спиридон Гопчевић дали изјаву у другом листу, да не стоји оно, што је изнео лист „Егзаминер“. Гопчевићи себе називају грофовима. Спиридон вели, да има других личности из Гопчевићеве породице, које би имале више права на црногорски престо. Божа и његова браћа Милош и Петар тек су му рођаци у осмом колену, те немају право на престо; поред тога Божо нема нигде ништа осим дугова. Спиридон Гопчевић тврди, да је лист „Егзаминер“ донео оно о Божи Гопчевићу по наговору жене Милоша Гопчевића. Милошева је жена Американка и врло имућна. Њен се иметак цени на 10 милијона круна. Она је жељна да дође на престо, па мај престо био у Црној Гори. Далеко су од тога престола, али већ се кавже око њега, и отуда је зацело поникла вест, да је неком револуционарном одбору у Београду послан 1 милијон динара за револуцију у Црној Гори.

Наседаније куманских подрепаша.

Пишу нам из Кумана: Јавили смо већ, да је и наша црквена скупштина протестовала против наметнутог синодалног штатута. Одлука је донесена са 33 против 15 гласова. Подрепаш Вита Ђурић предлагао је, да се са протестом причека, и почео да клевета радикале. Сигурно га је окадио поп Стевица, као што је окадио и Ивана Барачкова. После њега устао је и поп Стевица и почео да хвали синодски штатут, и уверавао нас је, да је штатут беспредметан. Али поп Стевица се узалудно копрцао. Млађи нараштај неће ни да чује за његова мудровања, нити му треба поп Стевина чаша ракије и вина, да крије његова славна дела. Треба да зна поп Стевица, да су наши млађи Југовићи, који пред народом носе „Заставу“ правде. То су Обилићи, који оштрим јатаганом истине парају стомак лажи. Они ће изнети на видело огледало подрепашког попа Стеве, па нека се види, ко је лажа а ко истина — и ко је вера, а ко невера. Српски народ ће са својом радикалном странком у борбу. Протестоваће на зборовима и у црквеним скупштинама и браниће своја крљу стечена права, на која су се устремили подрепаши.

Срби у Синсинатију за Привредник.

Срби у Синсинатију (Америка) чланови друштва „Светозар Милетић“ скупили су прилоге за споменик неумрлом дру Светозару Милетићу, као што смо већ јавили, али су исто вече скупили и за Привредник долара 14·10, а приложили су: долар 1·25 Криста Радин, по 1 долар Игњат Јовић, Светозар Станојев и Пера Варађанин, 60 центи Давид Павков, по 50 центи Живко Васиљев, Арон Рацков, Петар Комненовић, Богдан Богосављев, Богдан Мрвичин, Рада Илин, Милан Глишин, Стојан Јокић, Алекса Иличин, Ника Мирков, Јован Рудан; по 25 центи Милан Ракић, Стева Станков, Север Карацин, Жива Мартинов, Јоца Арсин, Илија Лисул, Васа Буквић, Антонија Пејак, Мита Путник и Милан Мрвичин.

Кинеска јунакиња.

На глас, да ће срећу Кинеске обезбедити само женска глава, отпутовала је из Лондона једна млада Кинескиња, која је тамо учила међународно право. Отишла је у своју домовину, да стане на чело женском покрету у Кинеској Републици. Тек је у 22-гој години живота, али је Кинези већ поштују као своју јунакињу. Било јој је 15 година, када је у Шангају издала брошуру, у којој је прорекла пропаст династији Манџу-а. Све њене присталице, већим делом шипарице, погубила је кинеска власт, а она се спасла бегством у Јапан. Ту се удала за Санга, с којим је заједно дошла у Енглеску, да учи велику школу. Она је блиска рођака досорашњем кинеском министру председнику Јуаншикају, који је био изабрат за првог председника Кинеске Републике, али је противница револуционарном вођи Сунјатсену, јер мисли, да хоће да буде диктатор.

Кратке вести.

— За председника српске академије наука поставио је краљ Петар досадашњег председника Стојана Новаковића.

— Бугарски престолонаследник Борис спрема се на пут око света.

— У Дубровнику су демонстрирали Срби и Хрвати и спалили мађарску заставу. Жандари су ухапсили неколицину демонстраната, али их је светина ослободила.

— Арнаути неће да се одрекну крвне освете. Због тога је султан наредио, да се ухапсе и прогоне из косовског вилајета сви Арнаути, који неће да се одрекну крвне освете.

— Између Турака и Бугара дошло је у Кичеву због бачене бомбе до оштрог сукоба. Погинула су два Бугарина а 24 је тешко рањено.

— А американској варош Хутзону избио је пожар, који је починио велику штету. Цени се на 50 милијона круна, а 10.000 људи остало је без крова.

Брзојави „Застави“.

Стигли 10. фебруара.

Избор свештеника у Врањеву.

(Телефонски извештај).

Турски Бечеј. Јуче је овде обављен избор свештеника. Присутан био 141 скупштинар. Радикали гласали за Шандора Бранковића, свештеника из Црње. Бранковић добио 116, врањевачки ђакон Крстоношић 17, Милошевић из Пардања 7, Алексић из Гложана 1 глас. Бранковић изабрат са четири петине гласова. Сјајна победа српске народне радикалне странке изазвала у народу велико одушевљење.

Избор трећине скупштинара у Елемиру.

Српски Елемир. Јуче обављен избор трећине скупштинара. **Једногласно** изабрати радикали.

Русија и Црна Гора.

Берлин. Један овдашњи лист тврди, да је црногорски краљ Никола изјавио руском цару, да је Црна Гора у врло тешком положају, те да стога мора загазити у рат, али је руски цар одговорио, да о томе не може бити ни речи, јер би тај рат користио само Аустроугарској. Руска је влада обећала, да ће руске, енглеске и француске финансијере задобити за брзу изградњу дунавско-јадранске железничке пруге и за уређење реке Бојане, те ће Црна Гора добити плодну земљу

Русија и Аустроугарска.

Петроград. Руски министар спољних послова Сазонов врло је кратко одговорио аустроугарском министру спољних послова Берхтолду, јер овде с неповерењем прате бечку политику.

Угарски сабор.

Будимпешта. У ходницима се живо расправља. Јуст се саветовао са Гезом Полоњијем, који ступа у јустовачке редове. Јустовци одушевљено поздрављају Барабаша. Куен и Лукач одговориће Дешију у отвореној седници и тиме ће се запечатити измирење. Пре дневног реда добили су реч Ловаси, Бикади, Холо, Кун и Ђерфи. Ловаси доказује оправданост опструкције.

Русија и Америка.

Петроград. Руски народњаци на збору усвојили одлуку, да се Чивутима из Америке забрани долазак у Русију и да се повиси царина на американску робу.

Бомбе у Паризу.

Париз. На више аутомобила бачена бомба. То је уперено против оних шофера, који неће да штрајкују.

Одговорни уредник

Мита Клицин.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

У трговини са готовом робом била је добра и понуда и тражња. Цене су биле ове: пшеница потиска К 24·05 до К 24·50, банатска К 23·70 до К 23·90, бачка К 23·90 до К 24·—, старобечејска К 23·90, србијанска К 22·80, раж К 20·70 до К 20·75, зоб К 20·40, јечам К 19·40. У трговини на рок прављени су ови закључци: пшеница за април К 23·58, за мај К 23·42, за октобар К 22·04; раж за април К 21·26, за октобар К 18·60; зоб за април К 20·46, за октобар К 17·12; кукуруз за мај К 17·84, за јули К 17·64. Довезено је у Будимпешту: 7248 центи пшенице, 2214 ц. ражи, 1492 ц. јечма, 749 ц. зоби, 559 ц. кукуруза, 555 ц. брашна и 200 ц. јечма, а извезено је 300 ц. пшенице, 8652 ц. брашна и 2252 ц. мекиња.

ЗА СВОЈ ХОТЕЛ ПРВОГА РЕДА

„ЦРНИ ОРАО“ У РУМИ

у којем водим РЕШТАРАЦИЈУ и КАВАНУ потребујем **ДВА УЧЕНИКА** којима дајем, поред обскрбе, одело и школске књиге и школарину све сносим ја.

Лоренц Миколаци.

229 1—6 хотелијер РУМА

ЗА СВОЈУ ЛИЦИДЕРСКУ И ВОСКАРСКУ РАДЊУ

требам једног **МОМКА И ШЕГРТА**

СТУПАЊЕ ОДМАХ.

Петар Ршић

235 1—2 Сремски Карловци.

Вредан

ОПАНЧАРСКИ помоћник

може добити ОДМА место Плата одпара 32—36 пот. БЕЗ РАЗЛИКЕ ВЕЛИЧИНЕ. 223 1—1

Јоца Маглић

Сомбор.

ГАЛАНТЕРИЈСКА КРАТКЕ БЕЛЕ

И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ ТРГОВИНА

СИМЕ СТАНКОВИЋА

у Митровици

потребује једног способног старијег

ПОМОЋНИКА.

Првенство имају, који су вични немачком и мађарском језику 228 1 3

ДАЛИ СУ ВАМ СВИЊИ БОЛЕСНИ?

Па и ако нису, а Ви поручите (и то одма док је за раније) чувени прашак „МАСТИН“ Др. Трнкоци, брзо ће те се уверити да добро утиче на свиње. Зато одмах поручите, да се уверите. Врло мало жртвујете, а велику ћете корист имати 1 кутија 1/4 кгр. 50 потура.

АКО ВАМ ЖИВИНА СКАПАВА!

Поручите одма „АНТИКОЛЕРИН“ па ће одма престати скапавање, јер је доказано, да је сигуран лек 1 кутија 1/8 кгр. 50 потура.

ДАЛИ СУ ВАМ КОКОШИЊАЦИ И ЖИВАНА ПУНИ УШИЈУ?

Лако ће те их истребити, ако поручите прашак „ЧИСТОТУ“ 1 кутија 1/2 кгр. 32 пот. Код сваког прашка има упутства. Поштом најмање 4 кутије (не мора бити све један прашак) по жељи захвалне признанице на увид шаљем.

ЛУКА В. ВУЧКОВИЋ

1933 9-52 Н. Сад код „ШАРГАРЕПЕ“

ХРАСТОВИ И БРЕСТОВИ БАЛВАНА

за коларе и ратарске потребе нудим на велико и мало по врло умереним ценама, тако исто **чамова, готове грађе, дасака летава** и сви у ову струку спадајући артиклови 75 4-10

Владимир Ивков, Стапар.

Најјефтинији извор роман и портланд цемента.

Електрична штампарија бра Светозара Милетића у Новом Саду